

amnesty

MEDLEMSBLAD FOR AMNESTY INTERNATIONAL | NOVEMBER 2022

DIKTATURERNE SPIL

TEMA:
VM I QATAR

"JEG VÆLGER AT TILGIVE"

Hun blev sendt på dødsgangen for blasfemi. Nu er Asia Bibi fri

FÆRØERNES ABORTFORBUD

Tabuet er brudt. Men kampen er først lige begyndt

> LEDER

EKSPORT AF DANMARKS ASYLANSVAR LØSER INTET

”

Det er ikke en naturlov, at mennesker skal tvinges ud på farlige flugtruter

Vibe Klarup
Generalsekretær
i Amnesty
International
Danmark

”Anerkender du, at Rwanda har problemer med menneskerettighederne?”

Sådan lød det eneste kritiske spørgsmål, som danske medier for nylig fik lov til at stille Rwandas udenrigsminister. Anledningen var, at han i Rwandas hovedstad havde fået besøg af to danske ministre for at tale om oprettelsen af et dansk modtagecenter for asylansøgere.

Udenrigsministeren tog ikke det kritiske spørgsmål pænt, og svaret kom prompte: Danmark har også problemer med menneskerettighederne. Modstandere af planen finder på hvad som helst for at undergrave partnerskabet mellem Rwanda og Danmark, lød det blandt andet.

Man skal ikke kende meget til menneskerettighederne i Rwanda for at forstå, hvorfor pressekonferencen i Kigali var absurd. FN, Amnesty og andre har dokumenteret Rwandas involvering i forsvindinger, tortur og sågar nedskydning af demonstrerende flygtninge. Og alligevel stod danske ministre tavse tilbage, mens udenrigsministeren bortforklarede styrets massive menneskerettighedskrænkelser med henvisning til, at selv Danmark har problemer.

I Amnesty har vi grundigt undersøgt den danske regerings idé om at etablere et modtagecenter for asylansøgere i Rwanda. Og vores vurdering er, at den ikke løser udfordringen med at give beskyttelse til verdens flygtninge. Tværtimod er idéen usolidarisk, højst sandsynlig konventionsstridig, og så stækker den ikke menneskesmuglerne, hvilket regeringen ellers siger er et mål med planen. Det er også bekymrende, at politikere, der stemte for modtagecen-

terloven i Folketinget for halvandet år siden, stadig ikke kan svare på helt basale spørgsmål om, hvordan Danmark kan sikre, at asylansøgenes rettigheder bliver respekteret.

Der er brug for, at vi minder hinanden og vores politikere om, at det ikke en naturlov, at mennesker skal tvinges ud på farlige flugtruter og i hænderne på smuglere. I Amnesty har vi masser af holdbare løsningsforslag til, hvordan vi i stedet skaber et solidarisk system, hvor beskyttelsen af sårbare mennesker på flugt er bærende.

Vi kunne åbne op for at søge om asyl gennem Danmarks ambassader og konsulater. Vi kan arbejde for at skabe sikre flugtruter, som vi for nylig så det under evakueringerne efter Talibans overtagelse af magten i Afghanistan. Vi kan bruge de samme midlertidige beskyttelsesmekanismer, som EU tidligere i år hurtigt fik stablet på benene, så vi kunne tage imod millioner af ukrainere på flugt fra Putins bomber.

På en trist baggrund har udviklingen i Afghanistan og krigen i Ukraine faktisk skabt et momentum for fælles løsninger til at hjælpe mennesker på flugt. I stedet for at forfølge den dårlige idé om at sende asylansøgere til et modtagecenter udenfor Danmarks grænser, opfordrer vi den nye danske regering til at gribe det momentum.

Hvis alle os, der kæmper for retten til beskyttelse, står sammen og gør vores stemmer gældende, kan vi påvirke vores politikere og vores regeringer til at finde sammen om reelle løsninger for mennesker på flugt. 🍀

MEDLEMSBLAD FOR
DANSK AFDELING AF
AMNESTY INTERNATIONAL

Redaktør:
Bjarke Windahl
Ansvarshavende:
Vibe Klarup
Redaktion:
Nora Rahbek Kanafani,
Roberto Zacharias,
Malene Haakansson
Kontakt:
medlemsblad@
amnesty.dk

Korrektur:
Roberto Zacharias
Design og produktion:
vahlé+nikolaisen
Forside: Mikkel Henssel
Oplag: 61.163
Abonnementspris:
200 kr. pr. år
ISSN: 0906-4184
Udkommer næste gang: Marts 2023

Artikler, der er underskrevet med navn, kan indeholde synspunkter, der ikke nødvendigvis reflekterer Amnesty Internationals holdning. Eftertryk med kildeangivelse er kun tilladt efter forudgående aftale med redaktionen.

Amnesty International
Gammeltorv 8,
4. og 5. sal,
1457 København K
Tlf. 33 45 65 65
www.amnesty.dk
amnesty@amnesty.dk

^ **TEMA:** VM I QATAR

> INDHOLD

04 Nyheder

08 **Tema: Verdensmesteren i blød magt**
Fodbolden har været et stærkt politisk våben for Qatar, mener ekspert

12 **Tema: Skandalernes slutrunde**
Igennem 12 år har Qatar indført reformer. Men udnyttelsen af migrantarbejdere fortsætter

14 **Tema: FIFA's nye legekammerater**
Sidst var det Rusland. Nu Qatar. Og forude lurer Saudi-Arabien på verdensmesterskabet

16 **"Jeg troede, jeg var den eneste"**
På Færøerne er abort et tabu, der kan splitte familier og vennekredse ad

20 **En stemme til det syriske folk**
En historisk retssag i Tyskland gav kunstneren Khaled Barakeh en idé

22 **Myanmars unge nægter at overgive sig**
De store demonstrationer mod militærkuppet er slået brutalt ned. Men modstanden fortsætter

25 **Asia Bibis vej til frihed**
Hun blev sendt på dødsgangen for blasfemi. Men 11 år senere er Asia Bibi endelig i sikkerhed uden for Pakistan

28 **En offentlig gabestok**
Thomas James Thomsen kender alt til dansk politisk etniske profilering. Nu vil han bryde den onde spiral

30 **Rosanna laver skrivecafé**
Og hun har flere gode råd til dig, som også vil skrive breve for uretfærdigt fængslede

Foto: Ritzau / Scanpix

▲ Mens Egyptens præsident al-Sisi (th.) modtager omverdenen til klimatopmøde, vokser menneskerettigheds-krisen i landet.

FØR KLIMATOPMØDET: EGYPTEN SKJULER OVERGREB

Myndighederne i Egypten lancerede for et år siden en national menneskerettighedsstrategi, men har siden da ikke vist nogen som helst vilje til at adressere og handle på den massive menneskerettighedskrise i landet. Tværtimod har styret fortsat sin undertrykkelse af borgernes frihedsrettigheder forud for FN's klimakonference, COP 27, der afholdes i Sharm el-Sheikh i november. Det afdækker Amnesty i en ny rapport, der viser, hvordan den nationale menneskerettighedsstrategi bruges til at dække over, at der er blevet slået hårdt ned på enhver form for kritik af styret.

”De egyptiske myndigheder har skabt den nationale menneskerettighedsstrategi som et skinnende skalleskjul for deres vedholdende krænkelser af menneskerettighederne ud fra tanken om, at de ville kunne narre verden op til COP27. Men de kan ikke skjule de barske realiteter bag et PR-stunt”, siger Agnès Callamard, generalsekretær for Amnesty International.

Amnestys rapport er baseret på omfattende dokumentation og viser et mønster af menneskerettighedskrænkelser begået i Egypten, efter at præsident Abdel Fattah al-Sisi kom til magten i 2014.

+

Obligatorisk dødsstraf for en række forbrydelser er på vej mod afskaffelse i **Malaysia**.

+

Cuba har ved folkeafstemning vedtaget, at par af samme køn skal kunne gifte sig og adoptere.

+

Præsidenten i **Zambia** har omgjort 30 dødsdomme og meddelt, at landet vil afskaffe dødsstraffen.

+

÷

÷

Flere delstater i **USA** har forbudt abort.

÷

Forfølgelsen af anti-krigsdemonstranter tager til i **Rusland**.

÷

Tunesiens nye forfatning svækker menneskerettighederne.

Foto: Ritzau/Scampix

GRØNLAND OG SPANIEN INDFØRER SAMTYKKELOVE

Flere og flere lande indfører nye voldtægtslove, der bygger på samtykke. Senest også Grønland og Spanien. I Spanien blev debatten skudt i gang, da en 18-årig kvinde for seks år siden blev udsat for en gruppevoldtægt. Her blev gerningsmændene i første omgang ikke dømt for voldtægt, og det fik tusindvis af spaniere til at gå i gaden i protest. FN's Kvindekomité har længe opfordret flere lande til at indføre samtykkelove, som det står anbefalet i den såkaldte Istanbulkonvention, som er Europarådets konvention for bekæmpelse af vold mod kvinder.

Sidste år fik Danmark en ny voldtægtslovgivning baseret på samtykke. Siden er der sket en stigning i både anmeldelser og sigtelser.

FN KRÆVER DANSK SAMVITTIGHEDSFANGE LØSLADT

I mere end 11 år har den dansk-bahrainiske menneskeretsaktivist Abdulhadi al-Khawaja siddet fængslet i Bahrain, og det får nu FN's specialrapportør for menneskeretsforkæmperen til at henvende sig til både Bahrain og Danmark:

”Jeg har gentagne gange opfordret de bahrainiske myndigheder til øjeblikkeligt og betingelsesløst at løslade ham. Han har dobbelt statsborgerskab i Bahrain og Danmark, og jeg opfordrer den danske regering til offentligt at opfordre til hans løsladelse”, lød det i en offentlig erklæring fra Mary Lawlor i oktober.

Al-Khawaja afsoner en livstidsdom i Bahrain, hvor han under det arabiske forår gik forrest i de fredelige protester mod styret i landet. Også Amnesty opfordrer Danmark til at droppe det såkaldte ”stille diplomati” og offentligt kræve al-Khawaja løsladt.

**Du kan støtte det krav ved at sms'e
LØSLAD til 1252.**

Foto: Bahrain Center for Human Rights

TALIBAN ØDELÆGGER LIVET FOR KVINDER OG PIGER

Taliban i Afghanistan forfølger minoritetsgrupper, slår hårdt ned på fredelige protester, undertrykker kvinders rettigheder og bruger forsvindinger og ulovlige henrettelser til at sprede frygt, kan Amnesty International dokumentere.

Siden magtovertagelsen sidste år er vold mod kvinder taget til, og mange kvinder er blevet anholdt, fængslet og tortureret for at afholde fredelige demonstrationer. Dertil forbyder Taliban afghanske piger efter de mindste klassetrin i at fortsætte deres skolegang, og der er sket en voldsom stigning i antallet af barnebrude og tvangsægteskaber.

Trods udviklingen i Afghanistan fastholder Flygtningenævnet i Danmark, at udsatte afghanere, eksempelvis kvinder med et netværk i Afghanistan og afghanere fra forfulgte minoritetsgrupper, stadig kan få afslag på asyl i Danmark.

”Vi opfordrer Danmark til ikke at genoptage praksissen med tvangsudsendelser til Afghanistan, men i stedet sikre afghanere en værdig beskyttelse i Danmark”, siger Lisa Blinkenberg, seniorrådgiver i Amnesty Danmark.

For nylig dokumenterede Amnesty International, at iranske og tyrkiske sikkerhedsstyrker flere gange har beskydt og dræbt afghanere, som forsøgte at forlade landet, men i stedet blev tvunget tilbage over grænsen til Afghanistan.

AMNESTY KRÆVER FN-HANDLING MOD IRAN

Foto: Rizau/Scampix/YasnaAkgul

En iransk kvinde klipper sit hår af under en protest foran den iranske ambassade i Tyrkiet i september.

Med skarp ammunition har iranske myndigheder (ved redaktionens afslutning den 12. oktober, red.) dræbt og såret mere end hundrede iranere under de store protester, som brød ud i landet, efter den 22-årige kvinde Mahsa Amini i september blev tilbageholdt af moralpolitiet og dræbt i myndighedernes varetægt. Aminis såkaldte forbrydelse var, at hendes hår ikke var tilstrækkeligt tildækket.

Alene den 30. september blev mindst 66 iranere, herunder børn, dræbt, da myndighederne med vold forsøgte at standse protester efter fredagsbønnen i provinserne Zahedan, Sistan og Baluchistan. I dagene efter blev yderligere 16 iranere dræbt, viser dokumentation indsamlet og efterprøvet af Amnesty's researchere, som imellem den 19. og den 25. september også har indsamlet navnene på 52 dræbte over hele resten af landet.

”De iranske myndigheder viser igen deres totale foragt for livets ukrænkelighed. De vil gøre hvad som helst for at bevare magten”, siger Agnès Callamard, generalsekretær i Amnesty International.

Siden den 21. september har Amnesty afdækket en alarmende stigning i myndighedernes brug af skydevåben, efter at landets øverste militære myndigheder udstedte en ordre til samtlige af landets provinser om at sætte hårdt ind mod såkaldte ”ballademagere og anti-revolutionære”. Protesterne i Zahedan, Sistan og Baluchistan skete i solidaritet med de landsdækkende demonstrationer og for at kræve retfærdighed efter voldtægten på en 15-årig pige, som angiveligt blev voldtaget af en leder ved politiet i provinsen. Beviserne indsamlet af Amnesty viser, at størstedelen af drabssofrene den 30. september blev skudt i hovedet, hjertet, nakken og overkroppen, hvilket indikerer et klart motiv om at dræbe eller alvorligt skade dem.

”Den eneste måde at standse straffriheden, som ansporer denne slags handlinger, er, at FN’s medlemsstater omgående etablerer en uafhængig efterforskning”, siger Agnès Callamard.

AFTRYK

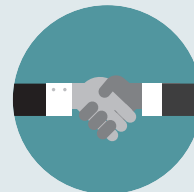
Amnesty Danmarks arbejde i glimt

Amnesty overrakte 38.000 underskrifter til den polske ambassade i København i protest mod Polens undertrykkelsen af LGBTI+personer

På baggrund af ny dokumentation advarede Amnesty Flygtningenævnet mod at fratage herboende syrere deres opholdsgrundlag i Danmark

Sammen med Idrættens Regnbuekoalition lancerede Amnesty #Gamechanger, som sætter fokus på diskrimination i sport på baggrund af seksuel orientering og kønsidentitet

FACEBOOKS ALGORITMER BIDROG TIL ETNISK UDRENSNING

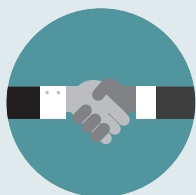
Da sikkerhedsstyrkerne i Myanmar i 2017 påbegyndte en etnisk udrensning af rohingya-folket, blev volden intensiveret af en online-storm af had. Facebook i Myanmar var i tiden op til hændelserne fyldt med anti-muslimsk had mod rohingyaerne, og i stedet for at lukke ned for den voldelige retorik, intensiverede Facebooks algoritmer hadet. Det viser research fra Amnesty, som kritiserer Facebooks ejer, Meta, for direkte at tjene penge på at prioritere hadefuldt og provokerende indhold, der engagerer og fastholder brugerne på platformen. Amnesty opfordrer nu Meta til at donere én million dollar til et uddannelsesprojekt i flygtningelejren Cox's Bazar i Bangladesh, hvor tusindvis af rohingyaer er tvunget til at bo. Beløbet udgør blot 0,002 procent af Metas samlede overskud for 2021.

Foto: Ritzau/Scampix

34 ÅRS FÆNGSEL FOR AT TWEETE

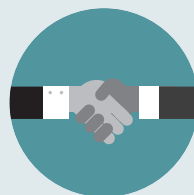
I august blev den saudiske kvinde Salma al-Shehab idømt 34 års fængsel ved Saudi-Arabien specialiserede straffedomstol i hovedstaden Riyadh. Al-Shehab er 34 år gammel, mor til to og var i gang med en ph.d. i England, da hun blev tilbageholdt af myndighederne under en ferie i sit hjemland. Hun blev under anti-terror-lovgivning dømt for at følge kvinderettighedsaktivister på Twitter og retweete deres opslag, hvilket ifølge myndighederne "forstyrrer den offentlige orden og destabiliserer staten og samfundet". Forud for sin dom var hun holdt i isolation i 285 dage, ligesom hun under hele sin varetægtsfængsling og under afhøringer blev nægtet adgang til sine advokater. Al-Shehab kan stadig nå at anke sagen, og Amnesty kræver hendes omgående løsladelse.

I Udenrigsministeriet fremlagde Amnesty sin seneste dokumentation om indskrænkningen af kvinders og pigers rettigheder i Afghanistan

Amnesty Danmark mødtes med herrernes fodboldlandshold for at orientere dem om menneskerettighedssituationen i Qatar forud for VM

Amnesty mødtes med Rigspolitiet for at diskutere den danske indsats for retfærdighed og retsopgør i Ukraine

Amnesty medarrangerede en demonstration foran Christiansborg til støtte for det iranske folk, som protesterer imod styrets drab og overgreb

VERDENSMESTEREN I BLØD MAGT

Siden Qatar i 2010 fik tildelt VM i fodbold for mænd, er landet blevet gennemkritiseret for dets systematiske udnyttelse af migrantarbejdere. Alligevel bliver slutrunden en kæmpe succes for værtsnationen, forudser en ekspert, som forventer, at andre golflande vil kopiere Qatars succes med at bruge sporten til at opnå sine politiske mål.

Af Bjarke Windahl Pedersen

Da præsidenten for det internationale fodboldforbund, FIFA, den 2. december 2010 trak et stykke papir med navnet Qatar op af en kuvert i et fyldt auditorium i Zürich, åbnede han også for en debat, som har raset lige siden.

Groft forsimplet har debatten handlet om den sande fortælling om VM i Qatar, og fronterne har set således ud: På den ene side har VM-arrangøren FIFA og en perlerække af berømt heder fra sportsverdenens øverste luftlag stået i kø for som velbetalte ambassadører at rose værtslandet og berette om, at verden kan se frem til en slutrunde uden lige. "Forvent det fantastiske", som sloganet officielt lyder.

På den anden side har Amnesty International og andre afdækket systematisk udnyttelse og voldsomme overgreb mod tusindvis af lavtlønnede migrantarbejdere, som under livsfarlige vilkår har knoklet for at gøre FIFA og Qatars VM-løfte til virkelighed. Medier har afdækket, at dødstallet blandt ellers raske, unge mænd fra fattige lande i primært Asien skal opgøres i tusinder. Og undersøgende journalister og nationale myndigheder har tillige afdækket korrupsion i FIFA i forbindelse med tildelingen af slutrunden.

I centrum for opmærksomheden og kontroverserne om den nok største begivenhed i sportens verden står Qatar; et lille og stenrigt land placeret på en halvø i Den Persiske Golf, geografisk på størrelse med Fyn og Sjælland og med en national befolkning mindre end indbyggertallet i Århus.

Men også et land som trods sin størrelse er en global sværvægter i den disciplin, som nogle kalder PR, andre "blød magt", og som mange i dag kender under det nye begreb sportswashing, det vil sige brugen af sportsbegivenheder til at aflede opmærksomheden fra menneskerettighedskrænkelser.

Qatars kronjuvel

Qatars strategi med at opnå indflydelse gennem den bløde magt er ikke ny. I 1996 blev satellitkanalen Al Jazeera lanceret i Doha. Den når i dag ud til mere end 300 millioner husstande i over 100 lande. Qatar Airways blev stiftet i 1990'erne og høster i dag priser som verdens bedste flyselskab. Qatar sponsorerer eller ejer nogle af verdens største fodboldklubber. Landet er i forvejen vært for store sportsbegivenheder og har i årevis også inviteret fodboldklubber, herunder danske ungdomslandshold, på gratis træningsture i landet.

På en pressekonference fremviser Qatars myndigheder Khalifa International Stadium. Samme sted har Amnesty afsløret systematisk misbrug af arbejdere, som renoverede stadionet forud for VM i fodbold.

Foto: Sven Hoppe/AP/Ritzau Scanpix

Listen over opmærksomhedsfremmende aktiviteter fortsætter, men intet kommer så meget som i nærheden af VM, mener Paul Michael Brannagan, seniorlektor i Sportsmanagement og Policy ved Institut for sport på Manchester University. Han har i årevis forsket i Qatar som led i sit arbejde med at undersøge, hvordan stater bruger store sportsbegivenheder politisk.

”Verdensmesterskabet er kronjuvelen i Qatars bløde magt. Det er helt uden fortilfælde. Milliarder vil se det, og intet udover måske De Olympiske Lege tiltrækker lige så stor opmærksomhed. Hvis vi måler i blød magt, så er verdensmesterskabet uden sammenligning Qatars største ressource”, siger Paul Michael Brannagan.

Men – tilføjer han – verdensmesterskabet er også ”den mest ironiske sag, man kan forestille sig”. For selv om langt de fleste store sportsbegivenheder medfører kritik og kontroverser, så har kritikken af Qatar været så markant, at det både har skadet Qatars omdømme på den korte bane og påvirket landet på en måde, som ingen andre af emiratets opmærksomhedsfremmende tiltag har:

”Den internationale kritik har været uden fortilfælde. Det symbolske pres fra menneskerettighedsorganisationer som

Amnesty International og fra internationale medier har været så intenst, at det har tvunget Qatar til lave ændringer derhjemme. Verdensmesterskabet har ændret Qatar på en måde, som intet andet har”.

Ingen illusioner om lighed

For de anslåede 1.2 millioner tilrejsende fodboldfans, som i de kommende uger besøger Qatar, vil nogle af disse forandringer være nemme at få øje på:

De vil kunne tage Dohas nye metro fra et stadion til det næste og kunne se flere kampe om dagen på grund af de korte afstande inden for Qatar. På de spritnye og afkølede åbne stadions vil de ikke mærke den høje temperatur udenfor. Men til trods for Dohas skyskrabere og landets højteknologiske nye infrastruktur lander verdens fodboldfans også i et traditionelt og strengt opdelt samfund.

Kun en minoritet af befolkningen har qatarsk statsborgerskab, og opfattelsen af forholdet mellem qatarere og gæstearbejdere er ikke under forandring, forklarer Martin Hvidt, lektor ved Center for Mellemøststudier ved SDU.

”Qatar er et lille samfund, og befolkningen vil have sine privilegier for sig selv. De har aldrig set gæstearbejdere som >>

Mubarak fra Bangladesh hviler sig i sit delte soveværelse i en lejr for udenlandske arbejdere i Doha. Amnesty har kritiseret lejrene for at være notorisk overfyldte og ofte være uden ordentlig adgang til vand og sanitet.

Foto: Ritzau / Scampix

EMIRATET QATAR

Blev uafhængigt fra Storbritannien i 1971.

Ledes af landets absolutte monark, emiren Tamim bin Hamad Al Thani. Politiske partier er forbudte.

Er blandt verdens rigeste lande målt i BNP pr. indbygger. Velstanden bygger på olie og naturgas.

Cirka ti procent af Qatars omkring 2.5 million indbyggere er nationale statsborgere.

» ligestillede, og der er ingen ambitioner eller forestillinger om, at man er lige», siger Martin Hvidt.

Netop Qatars behandling af lavtlønnede gæstarbejdere har tiltrukket sig kritisk opmærksomhed siden 2010. For selvom styret i Qatar systematisk undertrykker kritik, diskriminerer kvinder, forbyder homoseksualitet og meget mere, så er udnyttelsen af og overgrebene imod migrantarbejdere knyttet direkte til afholdelsen af verdensmesterskabet, som FIFA er ansvarlig for, og som fodboldforbund og fans fra hele verden engagerer sig i.

Ser man på forholdene for migrantarbejdere i Qatar, er der sket forandringer. Men de er sket langsomt, og de har været begrænsede. Amnesty International har igen og igen af-dækket, at der har været langt fra styrets løfter om bedre forhold til egentlig ny lovgivning og herfra endnu længere til at få forbedringer ført ud i livet til fordel for de hundredtusinder af migranter, der i stillinger som hushjælpere, byggeriarbejdere og sikkerhedsfolk er meget udsatte for udnyttelse og overgreb.

Emirens svaghed

I en nyligt udgivet artikel i tidsskriftet Udenrigs rejser Martin Hvidt spørgsmålet om, hvorfor Qatar, som er blandt verdens aller-rigeste lande, ikke har reageret på kritikken ved simpelthen at forbedre arbejdsforholdene for migrantarbejdere.

Svaret, mener han, skal findes i den måde, Qatar indrettede staten og samfundet for

omkring 50 år siden, da landet gik fra at være et fattigt samfund baseret blandt andet på perlefiskeri til at skulle fordele de oliemilliarder, som begyndte at pumpe ind i statskassen i det unge land.

Her blev den lille oprindelige befolkning af qatarer begavet med boliger, penge, jordområder og måske væsentligst – offentlige jobs med både løn og vilkår, som stadig i dag stadig er langt bedre end de vilkår, selv højtuddannede ikke-statsborgere arbejder under. Omvendt fik det private erhvervsliv retten til at importere billig arbejdskraft, som kunne sikre de qatar-ske familier i toppen af erhvervslivet en god indtjening. Qatar fik bygget veje og skoler, og den nyrige befolkning kunne blive serviceret af barnepiger og chauffører fra udlandet.

Men det spæde statsapparat i 1970'erne kunne ikke varetage reguleringen af de mange migrantarbejdere, så opgaven blev overladt til den enkelte arbejdsgiver gennem det såkaldte kafala-system, også kendt som sponsorsystemet (se boks, red.) Og det har skabt en politisk dynamik, som har eksisteret siden Qatars fødsel, og som stadig gør sig gældende i dag, siger Martin Hvidt:

”Vi tror, at en autokratisk stat er stærk. Men staten i Qatar er ikke stærk nok til, at emiren har kunne sætte sin vilje igennem over for stammerne og i særdeleshed over for den magtfulde gruppe af lokale erhvervsfolk, der står for de store byggeprojekter”.

Martin Hvidt tilføjer, at de måske 30-40 mest magtfulde familier i Qatar, som lukrerer

på kafala-systemet, også har haft en meget konkret modvægt til at forsvare deres privilegier mod statslige indgreb. For efter Qatar fik tildelt VM, har emiren ikke kunne stå tilbage med et halvfærdigt VM-byggeri i 2022, så her har staten været afhængig af landets private bygherrer og erhvervsliv. Det har formentlig lagt en dæmper på lysten til at fratage arbejdsgivere deres billige arbejdskraft eller pålægge dem store bøder i sager om misbrug af arbejdere:

”Det er egentlig forbløffende. Statspenge- ne vælter ind. Emiren kan være fuldstændig ligeglad med alle andre. Men Qatar er stadig et stammesamfund, og han kan ikke sidde på magten uden af have opbakning fra de ledende familier”, siger Martin Hvidt.

Et symbolsk værktøj

Står den analyse til troende, kan det undre, at styret i Qatar har brugt hundreder af milliarder i forbindelse med det dyreste VM i fodboldens historie, når internationale analytikere samtidig anslår, at VM er en økonomisk underskudsforretning for landet, og det sidste årtis kritik samtidig har slået skår i landets globale omdømme.

Men verdensmesterskabet handler ikke blot om det nationale omdømme og om at tiltrække turister og diversificere økonomien, som i dag hviler på landets olie- og gasresourcer. Det handler også om at stadfæste sin suverænitæt i en region med en betydelig grad af uro. Her er ikke mindst den store nabo Saudi-Arabien kritisk over for Qatars selvstændige udenrigspolitik og i særdeleshed dets gode forhold til Iran. Ifølge internationale medier overvejede Saudi-Arabien for få år siden ligefrem en militær invasion af Qatar.

I det sikkerhedsspil er VM i sig selv et ”symbolsk værktøj” til at sikre, at Qatar forbliver en uafhængig aktør i sin egen ret, forklarer Paul Michael Brannagan.

”Kun legitime suveræne stater bliver tildelt et verdensmesterskab. Så ved siden af FN, NATO og andre organisationer, siger FIFA, at Qatar har ret til sin uafhængighed. Det betyder, at hvis Qatar blev invaderet, så kan FIFA udelukke de invaderende lande fra at deltage i VM. Et invaderende land ville også miste muligheden for selv at blive vært for et VM”, siger Paul Michael Brannagan og eksemplificerer, hvordan han mener, at slutrunden allerede har styrket Qatars sikkerhed:

I 2017 indledte Saudi-Arabien, De Forenede Arabiske Emirater, Egypten, Bahrain og en række øvrige lande en blokade af Qatar, som

er afhængig af import af fødevarer, og hvis eneste landegrænse over jorden strækker sig 87 kilometer og skiller landet fra Saudi-Arabien. Men under hele denne diplomatiske krise havde Qatar tiden på sin side, argumenterer Paul Michael Brannagan. For VM nærmede sig, og nabolandene havde store interesser i ikke at isolere sig selv fra den regionale begivenhed:

”Økonomisk set ville det være meget skidt for de blokerende lande, ikke mindst De Forenede Arabiske Emirater, at opretholde en blokade igennem et verdensmesterskab, hvor turister i stort omfang vil rejse til regionen. Dertil kommer, at de blokerende lande ikke selv ville kunne deltage i slutrunden. Qatar vidste dette”, siger Paul Michael Brannagan.

Blokaden af Qatar sluttede sidste år. Og derfor vil tilrejsende fodboldfans fra hele verden om få uger ikke blot tjekke ind på de nybyggede hoteller i Qatar, men også i De Forenede Arabiske Emirater, hvorfra fly på én time kan fragte dem til Doha.

Saudi-Arabien på spring

Trods al kritikken af Qatars overgreb mod migrantarbejdere og den skade, som det har gjort på Qatars omdømme på den korte bane, vurderer Paul Michael Brannagan, at VM - medmindre noget går helt galt under selve slutrunden - vil blive en kæmpe succes for Qatar.

Først og fremmest fordi verdensmesterskabet har styrket Qatars sikkerhed:

”For små stater og deres ledere er sikkerhed og overlevelse i sidste ende det eneste, som betyder noget”, siger han.

Men også fordi Qatar ønskede øget opmærksomhed, og det har landet fået:

”De bruger verdensmesterskabet til at fremvise Qatars kulturelle oplevelser, Qatar Airways og fodboldstjerner som David Beckham og Lionel Messi (der har indgået i Qatars brandingkampagne op til VM, red.). Alt dette vil blive husket i årevis”, siger Paul Michael Brannagan.

Han er ikke i tvivl om, at Qatar fortsat vil række ud efter store sportsbegivenheder. Men han er især optaget af, hvilket mellemøstligt land, der vil blive det første til at være vært for De Olympiske Lege. Ikke mindst mellem Saudi-Arabien, De Forenede Arabiske Emirater og Qatar er konkurrencen hård, påpeger han.

At Qatar igennem et årti er blevet udsat for hård kritik, afskrækker ikke nabolandene, fortæller han:

”Nej, slet ikke. Saudi-Arabien har indset, at Qatar har klaret sig overraskende godt med sporten og vil gerne på omgangshøjde. Alle disse golflande udvikler sig meget, meget hurtigt, og de har en plan for at sikre deres samfund og åbne deres lande en smule. Ja, de vil blive udsat for kritisk opmærksomhed, men potentielt er det det hele værd”. 📌

MIGRANTARBEJDERE I QATAR

- ➔ Op mod 90 procent af Qatars indbyggere er migrantarbejdere, typisk fra lande som Bangladesh, Filippinerne, Indien og Nepal.
- ➔ De har i årtier været underlagt kafala-systemet, der giver arbejdsgiveren kontrol over arbejdsvilkår og opholdsgrundlag. Qatar har officielt afskaffet systemet, men det udøves stadig i praksis og fører til grov udnyttelse af arbejdere, ikke mindst i byggesektoren og i private hjem. Dette inkluderer manglende løn, livsfarlige arbejdsvilkår, vold og seksuelle overgreb.
- ➔ Siden 2010 har tusinder af migrantarbejdere mistet livet i Qatar, uden at dødsårsagen er undersøgt.

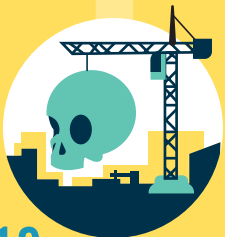
2009

Qatar indfører en ny kafala-lov, det vil sige "sponsor"-lov, der erstatter en lov fra 1963. Under de nye regler kan migrantarbejdere stadig ikke skifte job eller forlade landet uden tilladelse fra deres arbejdsgiver, den såkaldte "sponsor".

2010

Det internationale fodboldforbund FIFA tildeler Qatar værtskabet for VM – det første land i Mellemøsten og det mindste nogensinde til at huse verdensmesterskabet.

2013

Internationale fagforeninger advarer om dødsfald blandt migrantarbejdere i Qatar og advarer om, at 4.000 arbejdere risikerer at miste livet på de voksende byggepladser frem mod slutrunden. FIFA afviser fagforeningernes forslag om at sætte værtskabet til genafstemning.

2013

Amnesty advarer i en rapport om, at Qatars lovgivning tillader arbejdsgivere at udnytte ansatte migranter i landets byggesektor.

Tekst Bjarke Windahl Pedersen
Grafik Mikkel Henssel

SKANDALERNE SLUTRUNDE

Siden Qatar for 12 år siden fik tildelt værtskabet for VM i fodbold for herrelandshold har styret indført en række reformer, der på papiret forbedrer forholdene for millioner af migrantarbejdere i landet. Alligevel har Amnesty International i rapport på rapport afsløret, at udnyttelsen af migrantarbejdere fortsætter.

2014

Qatar introducerer nye forbedrede vilkår for arbejdere på stadions og infrastruktur direkte forbundet med VM. De forbedrede vilkår gælder kun tre procent af bygningsarbejderne i landet.

2014

Amnesty afdækker, at kvindelige migranter i arbejde som hushjælpere lider under udnyttelse og overgreb i private hjem. De mest ekstreme sager involverer fysiske og seksuelle overgreb.

2022

Amnesty afleverer over 280.000 underskrifter til FIFA fra borgere fra hele verden, som sammen med Amnesty kræver, at FIFA stiller krav om respekt for menneskerettighederne, når værtskaber til slutrunder tildeles.

2022

Få måneder før slutrunderen begynder, tilbageholder og deporterer Qatar adskillige migrantarbejdere, som har demonstreret over, at de i månedsvis ikke har fået udbetalt løn.

2021

Avisen The Guardian anslår i en stor undersøgelse, at mere end 6500 arbejdere fra Bangladesh, Indien, Pakistan, Nepal og Sri Lanka har mistet livet i Qatar siden tildelingen af VM. Amnesty afslører, at myndighederne i landet ikke undersøger dødsårsagen bag de mange dødsfald blandt migrantarbejdere. Familier til afdøde kan derfor ikke søge erstatning.

2021

I Danmark og flere andre nordiske lande debatteres det intenst, hvorvidt landsholdene bør boykotte slutrunderen. Danmarks fodboldforbund, DBU, holder fast i at ville deltage, medmindre regeringen beslutter, at Danmark skal boykotte. DBU tager siden flere skridt for at mindske sin tilstedeværelse i Qatar under slutrunderen.

2020

Qatar indfører en minimumsløn for alle migrantarbejdere i landet. Lønnen plus tilskud til mad og indkvartering ligger på cirka 3700 kroner om måneden. Qatar fjerner kravet om, at arbejdsgivere skal godkende migrantarbejders jobskifte.

2018

Qatar fjerner delvist kravet om, at arbejdere kun kan forlade landet med deres arbejdsgivers tilladelse. Den nye lov gælder dog ikke cirka 174.000 ansatte i private hjem.

2015

Et år efter Qatar lovede reformer, som skulle standse udnyttelsen af migrantarbejdere, er ikke en eneste reform blevet indført, afdækker Amnesty.

2017

Qatar introducerer nye arbejdslove og proklamerer kafala-systemet afskaffet. Men arbejdere kan fortsat ikke forlade landet uden deres arbejdsgivers tilladelse, og de kan kontraktmæssigt være bundet til deres arbejdsgiver i op til fem år, kritiserer Amnesty.

FIFA's præsident Gianni Infantino flankeret af Ruslands præsident Vladimir Putin og Saudi-Arabiens kronprins Mohammed Bin Salman.

FIFA'S NYE LEGEKAMMERATER

Foto: Ritzau / Scampix

Korruption og anklager om brud på menneskerettighederne har i et årti klæbet til FIFA, som nu også er ramt af et krav om kompensation til Qatars migrantarbejdere. Forude står diktaturerne klar til at kapre de kommende VM-værtsskaber.

Af Bjarke Windahl Pedersen

2010 lukkede det internationale fodboldforbund, FIFA, øjnene for Qatars helt forudsigelige menneskerettighedskrænkelser. Siden undlod organisationen i flere år at gøre noget som helst for at forhindre eller mindske risikoen for overgreb. Og derfor er FIFA også medansvarlig for de systematiske overgreb mod migrantarbejdere, som er foregået på VM-relaterede projekter i Qatar, lyder kritikken fra Amnesty International, der sammen med fagforeninger og fagforeninger har fremsat et meget konkret krav til FIFA før slutrunden:

Afsæt 440 millioner dollars – som et startbeløb - i kompensation til migrantarbejdere og deres familier – det samme beløb, som er sat til side i præmiepenge ved VM. En begivenhed, som det anslås, at FIFA vil tjene omkring seks milliarder dollars på.

”FIFA har fortalt os, at de overvejer vores forslag. Men uret tikker. Det er er afgørende, at Qatar og FIFA seriøst forpligter sig på at kompensere for den skade, som er sket”, siger May Romanos, researcher på migrantarbejderes rettigheder ved Amnesty International.

Hun forklarer, at FIFA helt frem til 2015 nægtede at anerkende nogen form for ansvar for migranterne i Qatar, og at det først var efter pres fra menneskerettighedsorganisationer, at FIFA i 2017 indførte en menneskerettighedspolitik.

”FIFA har forbedret sig. Men de er stadig nødt til at gøre mere for at sikre, at deres egne politikker bliver efterlevet. Og de er nødt til at kompensere de arbejdere, som har lidt under overgreb, mens de gjorde dette VM muligt”, siger May Romanos.

Fodboldens korrupte gamle mænd

David Conn er undersøgende journalist hos den britiske avis The Guardian og forfatter til bogen ”The Fall of The House of FIFA”.

Heri undersøger han FIFA's historie under organisationens forskellige præsidentskaber og igennem skandalerne med korrupsion og politiske studehandler det sidste årti.

Han ser et andet FIFA i dag end for 12 år siden:

"Nogle vil sige, at det ikke er nok, men jeg mener, man må anerkende, at FIFA har ændret sig. De medlemmer af den eksekutive komité, der stemte i 2010, er næsten alle væk. Mange af dem er dømt for eller har erklæret sig skyldige i korrupsion. Og FIFA ser ud til at have indført praksisser til at håndtere korrupsion fra sine egne beslutningstagere", siger Conn.

Når han ser tilbage til 2010, påpeger han, at mens flertallet i FIFA's eksekutive komité stemte på Qatar, havde den tidligere præsident Sepp Blatter (præsident fra 1998-2015, red.) selv en anden idé.

Blatter, som på sine hyppige rejser mødtes med præsidenter, premierministre og konger, ønskede at fremvise FIFA som en slags fredsfremmede organisation. Som et resultat af denne idé var Blatters hensigt at tildele VM i 2018 til Rusland, mens USA – favoritkandidaten, der blev slået af Qatar – så skulle være vært for VM i 2022:

"Idéen om, at det at være vært for et VM kan være en form for fredsmision, er i dag fuldstændig ødelagt", siger David Conn og peger på Ruslands invasion af Ukraine.

"VM i 2018 bragte ikke Putin tættere på andre lande. I stedet forstærkede det på en måde hans eget selvbillede, som hersker over et land, der så storslået kunne vise sig frem på verdensscenen", siger Conn.

Selvom FIFA har foretaget en intern oprydning, mener han også, at organisationen stadig har en stor udfordring foran sig:

"I 2010 havde du i FIFA en flok korrupte gamle mænd, der uden videre overvejelser gav Qatar verdensmesterskabet. Men i dag er det meget større magter som Saudi-Arabien og Kina, der har set, hvad et VM kan gøre for dem. FIFA har en udfordring, som er over alt andet, og det er håndteringen af autokratiske stater og diktaturer, der ønsker VM".

Déjà vu forude

I 2024 tildeler FIFA næste gang et VM-værtskab, og her står lande som Kina og Saudi-Arabien angiveligt klar til at byde ind på slutrunden i 2030.

For fodboldfans, der har brugt de seneste år på at deltage i debatten om Qatar, sport, politik og menneskerettigheder, vil det måske

føles som et déjà vu, der truer forude. Men det er et scenarie, som både de og menneskerettighedsorganisationer som Amnesty skal forberede sig på, mener David Conn, der meget vel kan se FIFA overrække VM til Kina eller Saudi-Arabien.

"De samme argumenter vil blive fremført: Alle de vestlige regeringer er allierede med Saudi-Arabien. Saudi-Arabien foretager enorme investeringer i lande som Storbritannien. Virksomheder søger penge fra Saudi-Arabien og så videre. Så fodbolden vil sige: Hvorfor vil I ikke have os til at handle med disse lande? Ingen regeringer fortæller os, at vi skal holde os fra dem".

Fra Amnestys side lyder det, at man ikke har en holdning til hvilke lande, som kan være vært for VM. Det, der er afgørende, er, at et VM ikke har en negativ indvirkning på menneskerettighederne. En vigtig læring for FIFA er behovet for at lave en grundig "due diligence", det vil sige undersøgelse af konsekvenserne for menneskerettighederne for de mennesker, der er involveret i VM-forberedelserne.

FIFA skal konkret udvikle planer for at forhindre eller minimere risikoen for skadevirkninger, før man træffer nogen beslutning om værtskaber, forklarer May Romanos. Hun peger på, at FIFA i 2017 selv vedtog nye regler for at vurdere landes bud på VM, og disse inkluderer krav til menneskerettigheder, bæredygtighed og transparens.

"Vi opfordrer FIFA til at tage sit ansvar for menneskerettighederne seriøst og implementere sine egne politikker, når nye bud på VM-turneringen tages i betragtning", siger May Romanos.

GLOBALT KRAV TIL FODBOLDEN

En ny global meningsmåling foretaget for Amnesty viser stor opbakning til kravet om, at FIFA betaler erstatning til de migrantarbejdere, der har lidt for at gøre VM i Qatar mulig.

73%

– mener, at FIFA bør øremærke en del af overskuddet fra slutrunden til erstatning.

84%

– af dem, som har tænkt sig at følge med i VM, mener det samme.

67%

– vil have, at deres nationale fodboldforbund offentligt påtaler menneskerettighedskrænkelser forbundet med VM i Qatar.

Meningsmålingen er i september foretaget blandt mere end 17.000 voksne i 15 lande – herunder Danmark.

AT WHAT COST, FIFA?

Jeg troede, at jeg **VAR DEN ENESTE**

På Færøerne er abort et tabu, der kan splitte familier og vennekredse ad. Loven bag abortforbuddet kritiseres af både tilhængere og modstandere for at være for uklar og gammeldags og for at have alvorlige konsekvenser for både gravide og læger. Men her stopper enigheden. For skal loven strammes eller lempes?

Af Nora Rahbek Kanafani

Den har fine ører, let åben mund og små sammenknebne øjne. Modellen af det lille foster lavet i gummi ligger i Björk Tyril Sadembous samlede hænder.

”Det er bedst at vise den frem i hånden. Så kan man bedre se, hvad størrelse den rent faktisk har”, siger hun.

Vi befinder os på anti-abortorganisationen Pro Vitas sekretariat. Kontoret har udsigt over havnen, hvor små fiskekuttere og større trawlere ligger og vugger foran de græsklædte bjerge, der omkranser verdens mindste hovedstad, Thorshavn. På væggene hænger malerier og fotos af gravide kvinder, fostre i livmoderen og små, nuttede babyer.

Björk Tyril Sadembous, der er koordinator i organisationen, fortæller, at modellen forestiller et foster på omtrent 12 uger. Hun har den med, når hun besøger skoler eller er til møder med kristne grupper. Pro Vita deler også de små modeller ud til gravide, der er i tvivl om deres graviditet og søger rådgivning. Så de, ifølge Björk Tyril, rent faktisk ved, hvad de slår ihjel, hvis de vælger en abort.

”Det er jo ikke bare en klump celler. Det er et velskabt barn. Det skal bare udvikle sig lidt, inden det kommer ud i verden”, siger hun.

Pro Vita er den mest indflydelsesrige anti-abort organisation på Færøerne. Den er på den færøske finanslov og tilbyder rådgivning til tvivlende gravide, samt konkret støtte til gravide eller nybagte mødre, der har brug for hjælp i hverdagen; en tur med barnevognen, en hånd med rengøringen eller en snak om hverdagsproblemerne.

”De ting, som jeg ville bruge min mor til, det kan vi også hjælpe den gravide med, tæt på, hvor hun bor”, forklarer Björk og viser rundt i Pro Vitas kælder, hvor pamfletter med titlen *Forsvar for ufødte* er opmagasineret side om side med gummimodeller af fostre i livmoderen, puslepuder og legetøj.

Da Danmark indførte fri abort i 1973, fulgte Færøerne ikke trop. Øgruppen beholdt den danske lovgivning, der blev indført i 1956, men som egentlig blot er en tilpasning af et abortforbud tilbage fra 1937.

Loven forbyder abort, dog med fire undtagelser: Hvis den gravide er i livsfare, fosteret er alvorligt sygt, graviditeten skyldes incest eller voldtægt, eller hvis kvinden ikke er i stand til at tage sig af barnet. Men de undtagelser skal fortolkes af den gravides læge og en gynækolog, som begge skal godkende eller afvise aborten. Det skaber usikkerhed for dem, der ønsker en abort, og det får et ukendt antal færøske kvinder til hvert år at tage turen over Atlanterhavet til Danmark, hvor de på privathospitaler skal betale mellem 6.000 og 12.000 kroner for at få foretaget aborten.

Tabuet

Indtil for ganske nyligt var abort dog ikke noget, der blev talt om i den offentlige debat på Færøerne, fortæller Turið Maria Jóhansdóttir. Hun er sekretariatsleder i Amnesty's færøske afdeling, hvis kontor med to ansatte ligger blot 20 skridt nede af vejen fra Pro Vitas.

”Spørgsmålet om abort har været meget tabubelagt på Færøerne, og indtil for ganske nyligt var samtalen domineret af anti-abort folk. Deres retorik var ret hård, så det var svært at stille sig frem og sige, at man gik ind for en friere lovgivning på området. På Færøerne kender alle hinanden, og man har mange relationer til hver enkelt person. Man er også tæt på dem, man er uenig med, så man kan miste venskaber, man kan miste muligheder. Der er mange følelser på spil i det her spørgsmål”, siger Turið Maria Jóhansdóttir og viser det lille kontor frem, hvor kampagnemateriale om samtykke og lgbti-rettighe-der er stablet på gulvet.

Hun forklarer, at man i Amnesty arbejder for at få afskaffet landets abortforbud og sætte kvindens menneskerettigheder og sundhed i centrum for en ny lov. Et synspunkt, der længe har været kontroversielt i det meget familieorienterede samfund.

”Vi har meget stærke familiære bånd, og man lægger stor betydning i at opfostre en familie. En rigtig færøsk kvinde er en mor. Og så er der konservative og religiøse kræfter, der påvirker kulturen”.

Men tabuet er så småt begyndt at blive brudt. Og flere undersøgelser, foranlediget af blandt andet det færøske socialdemokrati, viser, at der i befolkningen er opbakning til en mindre restriktiv abortlovgivning.

Uvisheden

Da Maria Tórgarð en sommer står med en positiv graviditetstest i hånden er hun ikke i tvivl om, at hun vil have en abort. Men derefter begynder et kafkask forløb med forgæves kontakt til adskillige læger, der holder hende hen, eller ikke vender tilbage. Hun ender med at besøge lægevagten, der ikke vil hjælpe.

”Jeg blev sendt hjem i uvished og havde en fornemmelse af at de bare trak tiden, så jeg ikke endte med at få en abort,” fortæller Maria Tórgarð, der i dag bor i Stockholm og arbejder som filminstruktør.

”Jeg kunne ikke få noget information om abort, hvordan foregik det overhovedet og kunne jeg få det eller ej?”

Først da Maria Tórgarð til sidst truede med at ville rejse til Danmark og få foretaget aborten, indvilgede en dansk læge i Thorshavn i at foretage indgrebet. Men forløbet var kaotisk og virkede tilfældigt for Maria Tórgarð, der valgte at stå offentligt frem og fortælle sin historie. For at andre ikke skulle føle sig lige så alene, som hun havde gjort.

”Jeg troede ikke, jeg kendte nogen, der havde fået foretaget en abort. Men det viste sig jo, at det havde jeg. Der var bare ingen, der snakkede om det,” fortæller hun.

Det er uvist, hvor mange kvinder, der gennemgår samme forløb som Maria Tórgarð. Eller hvor mange, der søger om abort og bliver afvist.

”Vi bliver nødt til at stoppe denne praksis, der tvinger desperate kvinder ud i usikkerhed og udsætter dem for et psykisk pres. Vi må respektere, at der er kvinder, der ønsker en abort. Og det skal de kunne få med værdighed og respekt”, siger Turið Maria Jóhansdóttir, der har kickstartet Amnesty's kampagne for en abortlov, der sætter kvindens rettigheder i centrum.

”Brænd i helvede”

Da USA's højesteret i juni fjernede den grundlovssikrede ret til abort, blussede debatten for alvor op i flere dele af verden. Også på Færøerne. »

Maria Tórgarð har valgt at stå offentligt frem og fortælle om sin abort, for at andre ikke skal føle sig lige så alene, som hun selv gjorde.

» I en spørgetime i Landstinget den 7. september tog det unge socialdemokratiske medlem af Landstinget Ingilín D. Strøm ordet og opfordrede regeringen til at fjerne landets abortforbud.

Landets socialminister Sólvit Nolsøs svar faldt prompte. For selvom han erklærede sig enig i behovet for en ny og opdateret lov, understregede han at "...det nuværende hovedprincip om, at liv skal beskyttes, naturligvis også bør være hovedprincippet i en kommende lov."

Det lyder måske ikke som meget, men for pro-abort organisationer som Frítt Val ses udvekslingen i Landstinget som et nybrud i debatten.

"Folk er blevet mere bevidste om kvindens perspektiv og er begyndt at reflektere over deres egen holdning til abort. Det er virkelig fint", siger Barbara Gaardlykke Apol, der sidder i Frítt Vals bestyrelse og også er suppleant til det færøske socialdemokrati på Christiansborg.

Organisationen blev grundlagt i 2018 og modsat Pro Vita får Frítt Val ikke midler fra den færøske finanslov og er derfor drevet af frivillige kræfter uden stort budget. Men med kampagnen 'Min abort' er det lykkedes dem at indsamle anonyme historier fra kvinder i et forsøg på at afstigmatisere abort.

Historierne er forskellige. Nogle kvinder er rejst til Danmark. For andre er det lykkedes at få en abort på Færøerne. Men fælles for kvinderne er, at de fortæller om at møde et sundhedssystem, der modarbejder dem og tilsidesætter deres ønske om at bestemme over egen krop. Og at de oplever, at de bør føle skam over at ville have en abort.

SKRIV UNDER

Kræv, at den færøske regering giver færøske piger, kvinder og alle, der kan blive gravide, ret til selv at træffe beslutninger om eget liv, krop og reproduktion. Underskrifterne overrækker Amnesty til den færøske socialminister, Sólvit Nolsø.

Skriv under ved at sende en sms med teksten "LOV" til 1252.

Barbara Gaardlykke Apol husker, at hun for seks år siden, som 21-årig, deltog i en debat om abort som repræsentant for et ungdomsparti. Her argumenterede hun for, at man burde se sagen mere fra kvindens synsvinkel. Debatten blev lagt online og Barbara Gaardlykke Apol modtog et hav af beskeder.

"Det var direkte hademails. Alt fra at jeg skulle brænde i helvede til, at jeg fortjente at blive voldtaget i munden. Det var så ulækkert. Det var første gang, jeg forstod, hvor meget det gik folk på, at man talte om fri abort. Og at det kan have en konsekvens, når man står frem og siger, at kvinder bør bestemme selv."

Politisk viser en ny måling, at otte ud af 33 medlemmer af det færøske landsting ønsker at fjerne abortforbuddet. Det lyder måske ikke af meget, men Barbara Gaardlykke Apol blev positivt overrasket.

"Måske har vi en chance for at få ændret noget her. Men om vi får indført fri abort i den nærmeste fremtid? Det tror jeg ikke. Fra politisk side er der stadig en vision om, at man vil have nul procent aborter, samtidig med at man siger, at man ønsker, at kvinden selv skal bestemme. Det hænger ikke rigtig sammen."

Læger risikerer fængsel

Gynækologen Diana Reynstind har længe forsøgt at holde sig ude af debatten om abort.

"Den er så præget af spørgsmål om moral og følelser", sukker hun igennem telefonen.

Efter at have arbejdet på Landssygehuset i Thorshavn de sidste tre år, har hun alligevel valgt at stå frem og dele sin bekymring. Hun oplever nemlig, at hun som læge sidder med en uønsket magt, når en kvinde, efter konsultation hos egen læge, ansøger om abort.

"Jeg har 20 minutter til at vurdere om en kvinde lever op til kriterierne for abort. Jeg kender ikke kvinden, og det er ubehageligt, at der er lagt op til, at jeg skal lave en moralsk bedømmelse af hende.

Jeg ville ønske, at den kæmpe beslutning ikke lå i mine hænder", siger Diana Reynstind.

Hun fortæller, at de kvinder, der søger om abort, ofte kender lov-

Foto: Tróndur Dalsgaard

"Det kan have en konsekvens at stå frem og sige, at kvinder bør bestemme selv."

Barbara Gaardlykke Apol

◀ Björk Tyril er koordinator i Pro Vita, en organisation, der arbejder for at fastholde – og gerne skærpe – forbuddet mod abort på Færøerne.

Foto: Tróndur Dalsgarð

Foto: Tróndur Dalsgarð

givningen ganske godt – og hvilke undtagelser den indeholder. Det fører til et ydmygende rollespil mellem læge og patient, mener Diana Reynstind.

”Jeg skal fremlægge loven, som den ser ud. Og kvinderne ved, at de skal sige, at deres angst risikerer at bryde ud, eller at de overvejer selvmord. Loven lægger ansvaret for en beslutning vedrørende den gravides liv og familie over til mig, i stedet for til kvinden selv.”

Abortforbuddet betyder også, at læger risikerer op til to års fængsel, hvis de foretager en abort på en kvinde, der ikke lever op til kriterierne.

”Den risiko hænger altid over ens hoved. Og selvfølgelig holder jeg mig inden for loven, men hvis nu en kvinde i hemmelighed optager mig med en mobiltelefon, kan jeg risikere at blive hevet i retten,” siger Diana Reynstind.

Ikke barnets skyld

Også i anti-abortorganisationen Pro Vita mener man, at den færøske abortlov trænger til en modernisering, der ikke giver så meget magt til den enkelte læge.

Men her så man helst, at loven blev strammet, så for eksempel undtagelsen om, at abort kan tillades, hvis fosteret er alvorligt sygt eller er et resultat af voldtægt og incest, blev taget ud.

”Når du har en kvinde, der er blevet voldtaget, har hun brug for hjælp og er i en dårlig situation. Men det ændrer ikke barnets værdi. Barnet har ingen skyld i, at dets far var en ond person. Du og jeg har ret til at leve uanset vores forældre, barnet har det samme. Det, synes vi, loven burde afspejle; alle børn har værdi og ret til liv”, siger Björk Tyril Sadembous og understreger, at hun naturligvis foretrækker den nuværende abortlov i forhold til de love om fri abort, der findes i Færøernes nabolande.

Bryder tabu

Fra dansk side har man i flere omgange forsøgt med forskellige tiltag for at sikre de færøske kvinder adgang til abort. Dog ikke altid med lige stor succes.

I 2004 indledte Kvindeligt Selskab og SF's ligestillingsordfører Kamal Qureshi en indsamling, der skulle gøre det muligt for færøske kvinder, der rejser til Danmark for at få en abort, at søge om at få dækket rejseudgifter og behandling. Det fik den færøske regering til at sende et brev til alle færøske læger med en påmindelse om landets abortforbud og med krav om, at de holdt sig inden for lovens rammer. Som direkte konsekvens faldt abortraten på Færøerne.

”Det er utrolig ømt for færinger, når danskerne blander sig i indenrigspolitiske anliggender. Så selvom man fra dansk side ønsker at gøre det godt, så er risikoen bare, at man flytter fokus fra emnet til den dansk-færøske politiske situation”, siger Turið Maria Jóhansdóttir fra Amnestys færøske kontor. Hun understreger dog, at hun personligt sætter pris på presset udefra og det internationale pres, som er en indlejret del af Amnestys arbejde.

”Vi kan mærke, at det er tid nu. At vi er nødt til at gøre noget ved det her. Og at vi som bevægelse vil stå stærkt, særligt når vi arbejder sammen med blandt andre Fritt Val”, siger Turið Maria Jóhansdóttir.

En udfordring er, at der er meget få kvinder, der vil stå frem og fortælle offentligt om at måtte rejse til udlandet for at få en abort. Konsekvenserne er for store.

”Når hele samtalen har handlet om, hvor forfærdeligt abort er, hvor skamfuldt og syndigt det er, og når man ved, at man i deres øjne er et syndefuldt, skamfuldt menneske, kan det være grænseoverskridende at stå fast på det, man tror på”, siger Turið Maria Jóhansdóttir.

Da Maria Tórgarð valgte at stå frem og fortælle sin aborthistorie, gjorde hun det, fordi hun følte, at hun stod i en privilegeret situation. Hun kommer fra en ikke-religiøs baggrund og risikerede hverken at blive udstødt af sin familie eller vennegruppe. Andre er ikke så heldige, påpeger hun.

”Jeg tror, at grunden til at loven stadig er der, er fordi, der ikke bliver snakket om det, og at abortraten er så lav. Så må det hele jo være fint, tænker man. Men jo flere historier, der kommer frem, desto mere bryder vi tabuet og tvinger dem til at se, at loven skaber problemer”. ♡

EN STEMME til det SYRISKE FOLK

Foto: Ritzau/Scampix

Mens der i Tyskland blev ført sag mod to tidligere ansatte i den syriske hær for forbrydelser mod menneskeheden, fik kunstneren Khaled Barakeh en idé: Han ville iklæde sine skulpturer tøj fra syriske flygtninge og aktivister for at give en stemme til de syrere, som ikke selv kunne være til stede uden for domstolen.

Af Nora Rahbek Kanafani

Den 13. januar 2022 holdt syrere over hele verden vejret. Endelig, efter to års retssag, ville dommen mod Anwar Aslan, en tidligere oberst i Assadregimets efterretningstjeneste, falde i retten i Koblenz i Tyskland. Aslan stod anklaget for forbrydelser mod menneskeheden, herunder tortur, drab og voldtægt af tilbageholdte syrere. Også et lavere rangerende medlem af sikkerhedsstyrkerne var på anklagebænken.

Kunstneren Khaled Barakeh fulgte retssagen fra sit hjem i Berlin, hvor han har boet siden 2015.

Men han var frustreret over, at ingen syrere - hverken familier, aktivister eller ofre - kunne være til stede foran retten, fordi der på grund af covid-19 var forsamlingsforbud.

”Jeg overvejede, hvordan vi alligevel kunne være til stede, for det var vores sag, en sag

for alle syrere”, fortæller Khaled Barakeh, som i sommers var på besøg i København.

Han skabte 49 figurer i menneskestørrelse og kontaktede syrere i eksil, der sendte ham stykker af deres eget tøj, i flere tilfælde det tøj de bar, da de flygtede fra Syrien. Dernæst iklædte han figurerne tøjet og opstillede dem foran retten i Koblenz.

”Jeg ser retslokalet som et teater – dommerne har deres kostume, og alle agerer efter en klar drejebog. Men den giver ikke plads til, at ofrene kan fortælle deres historie, så derfor skabte jeg en parallel retssag uden for – for at give folket en stemme”, siger Khaled Barakeh.

Opgøret med straffriheden

Retssagen i Koblenz blev udløst af et møde mellem to syriske mænd på gaden i Tyskland for syv år siden. Her genkendte og meldte den syriske menneskerettighedsadvokat, Anwar al-Bunny, sin landsmand, Anwar

Khaled Barakeh er konceptuel kunstner og aktivist. Han er uddannet fra fakultetet for billedkunst i Damaskus i 2005 og har siden studeret i Danmark og Tyskland. Han bor i dag i Berlin.

Raslan, som i Syrien havde arresteret ham på grund af hans fredelige aktivisme. En anholdelse, der sendte Al-Bunny fem år bag tremmer i et torturfængsel.

Under retssagen stod over 80 vidner og torturoverleverer frem, og Amnesty's research blev brugt til at afdække den syriske stats udbredte og systematiske tortur mod tilbageholdte syrere.

Retten kendte begge mænd skyldige. Anwar Raslans dom lød på fængsel på livstid. Et første, om end lille skridt på vejen til at gøre op med den totale straffrihed, der hersker for forbrydelserne i Syrien.

Symbolisk retssag

For Khaled Barakeh var det vigtigt, at hans kunstværk var en fejring af almindelige mennesker i stedet for en fejring af heroisme.

”Jeg mener, at almindelige mennesker er heroiske. De bliver ekstraordinære af at blive sat i ekstraordinære situationer”, forklarer han.

Udstillingen med de 49 figurer har også været forbi Danmark, hvor den stod opstillet foran Christiansborg, som en tavs manifestation. Derefter blev den opstillet på Roskilde Festival og er nu rejst videre til andre europæiske lande.

Retssagen har haft afgørende betydning for Khaled Barakeh og mange andre syrere, fordi den er den første nogensinde mod det syriske regime.

”Selvfølgelig gør retssagen ikke det, vi ønsker allermost, nemlig at stille Assad til ansvar. Men symbolsk er den meget stærk. Den gør, at vi kan gå til politikere og vise dem fakta; at Syrien ikke er sikker at vende tilbage til. Vi håber også, at den vil have en dominoeffekt, der gør, at andre krigsforbrydere, der har søgt tilflugt i Europa, kan blive retsforfulgt. Det ville være fantastisk. Jeg håber, de alle sammen bliver retsforfulgt og ender i fængsel”, siger han.

Et klart signal

Også i Amnesty blev dommen modtaget med stor tilfredshed. Ifølge Amnesty's Syrien-researcher, Diana Semaan, er der tale om en historisk udvikling.

”Det er den bedste nyhed vedrørende Syrien i de sidste ti år. Jeg havde ikke forestillet mig, at en højtrangerende syrisk efterretningsofficer ville blive stillet for retten – konfronteret af menne-

Hovederne på figurerne vender indad som symbol på, at de ser på deres historie, deres fortid og deres traumer, fortæller Khaled Barakeh. Halsen er udformet som et horn for at maksimere deres stemmer, der i Syrien var tvunget til stilhed.

Foto: Khaled Barakeh

sker, hvis tortur han var ansvarlig for – og siden blive idømt fængsel på livstid”, siger hun.

For Khaled Barakeh er det vigtigt, at retsopgøret ikke ender her. At Assad-regimet ikke får held med at pudse sit image af og bruge de syriske flygtninge til at forsøge at etablere samarbejde med vestlige regeringer.

Bekymringen er reel. Tidligere i år arrangerede Rusland en konference om hjemvendte flygtninge i Damaskus med budskabet om, at Syrien er sikker, og at flygtninge trygt kan vende tilbage. Samtidig har den danske regering de senere år frataget hundredvis af herbo-

ende syrere deres opholdsgrundlag trods risiko for overgreb ved hjemkomsten til Syrien.

Alligevel giver retssagen håb, mener Khaled Barakeh.

”Retssagen sender et klart signal til dem, der arbejder for Assad, at de ikke længere kan vide sig sikre. Og så giver den en lille smule retfærdighed for ofrene for tortur og deres familier. Det ændrer menneskers mentalitet, for hvis du er et offer og ikke oplever, at du har en stemme eller opnår retfærdighed, opstår der et ekstra traume, foruden dem du har i forvejen”. 🍷

MYANMARS UNGE NÆGTER AT OVERGIVE SIG

Af Susanne Kempel

De store offentlige demonstrationer efter militærkuppet i Myanmar er slået brutalt ned. Men modstanden fortsætter – i dag drevet frem af landets unge, som ikke kæmper for en tilbagevenden til tiden under landets afsatte regering, men for et nyt og demokratisk Myanmar med respekt for minoriteter.

I min hjemby faldt tre unge om lige ved siden af mig - midt under demonstrationerne. De var blevet skudt. Dræbt af militæret”.

Sådan fortæller Sayar Sai om den 27. marts 2021, hvor hans liv uigenkaldeligt forandrede sig.

Han er 28 år gammel og taler med os over tjenesten Telegram fra Myanmar, hvor militærstyret med magt forsøger at hindre omverdenens adgang og indblik i menneskerettighedssituationen i landet. Og hvor militærkuppet for en generation af unge ikke blot er blevet et vendepunkt i landets historie, men også i deres egne liv:

”Før kuppet var jeg ikke rigtig interesseret i politik og menneskerettigheder. Om dagen passede jeg bare mit arbejde på et kontor – og om aftenen spillede jeg musik” forklarer Sayar Sai.

”Nu er mit liv meget anderledes”, siger han. Det samme gælder for Mai Zin.

Hun er 23 år og nyligt uddannet skolelærer:

”Jeg er lærer, for at børn ikke skal lide, som da jeg var barn”, siger hun og forklarer, at hun selv kommer fra staten Chin i det nordøstlige hjørne af landet. Som barn var hendes familie meget fattig. Hun var selv syg, og der var ingen skole i landsbyen.

”Børnene skal lære vores lokale sprog og etniske traditioner. Det er vores ansvar som skolelærere”, siger Mai Zin.

Men ligesom tusindvis af andre statsansatte arbejder hun ikke længere i den folkeskole, hvor hun indtil for halvandet år som offentligt ansat underviste børnene i en fattig landsby.

Kuppet

Om morgenen den 1. februar 2021 vågnede Sayar Sai, Mai Zin og resten af Myanmar befolkning op til en ny virkelighed. Militæret havde taget magten. Landets politiske ledere og menneskerettighedsforkæmpere blev anholdt. Statsapparatet og statsmedierne blev overtaget. Soldater blev udkommanderet i landets gader og landsbyer. Alt sammen for

at ”stabilisere landet” og give magten tilbage til folkevalgte efter et nyvalg, lød det ifølge militæret selv.

Sayar Sai og Mai Zin deltog som millioner af andre i massive fredelige demonstrationer mod militærkuppet landet over. Men efter tre uger satte militæret soldater og politi ind, som skød med skarpt mod demonstranterne, fortrinsvis i hovedet eller maven.

I dag er minimum 2319 borgere blevet dræbt siden kuppet. Op mod 16.000 er blevet anholdt. Mere end 800.000 mennesker er internt fordrevet, og titusindvis af bygninger er ødelagte efter militære angreb på landsbyer. Amnesty International har afdækket tortur mod tilbageholdte og dødsdomme efter uretfærdige retssager, og i juli henrettede militærstyret to ledende demokratiforkæmpere i de første officielle henrettelser i landet i mere end 40 år.

Sange i fængslet

En af de mange, som blev tilbageholdt og fængslet uden dom, er Aung Min Myint.

Han er 32 år og arbejdede før kuppet med unge demokratiaktivister.

Men siden kuppet har det været ulovligt at udtrykke den mindste modstand mod styret, forklarer Aung Min Myint over tjenesten Signal.

OM SKRIBENTEN *Susanne Kempel er antropolog og har boet i Myanmar fra 2007 til 2020. Hun har arbejdet som researcher, analytiker og udviklingsarbejder for en række internationale organisationer.*

Til venstre: Væbnede modstandere af militærstyret ledsager i Sagaing en demonstration imod kuppet, september 2022.
Til højre: Unge træner i en lejr, hvor internt fordrevne har søgt sikkerhed fra kampene mellem oprørsgupper og militæret i delstaten Kayah, oktober 2021.

Foto: Ritzau/Scanpix

Folk arresteres vilkårligt i deres hjem eller på gaden for at dele opslag på Facebook, overføre småbeløb til nødhjælp, slå på potter og pander i deres hjem (en traditionel måde at skræmme ondskab væk, red.), for at deltage i demonstrationer eller på anden vis udtrykke ønsket om demokrati og menneskerettigheder. De, der har råd til det, har derfor nu to billige mobiltelefoner – en gemt derhjemme, og en anden til, når de forlader deres hjem, hvorfra al data, der kan tolkes som den mindste støtte til modstandskampen, er fjernet.

Aung Min Myints egen anholdelse skete, fordi hans venner var under mistanke for at have arrangeret demonstrationer.

”Vi var mere end 30 i en celle beregnet til otte mennesker”, fortæller Aung Min Myint om de fire måneder, han var fængslet.

”Vi sov på skift på det kolde cementgulv. Maden var næsten umulig at spise. Men vi holdt modet oppe ved at synge sange om demokrati, selvom også det er ulovligt - og diskuterede, hvordan vi bedst kan komme af med militæret. Fangevogterne bad os om ikke at lave for meget ballade. De støtter også demokratikampen, men fortalte os, at de også er bange.”

Også historisk har Myanmar's fængsler for politiske fanger fungeret som et særegent

og overraskende rum for politiske studier og diskussioner. På trods af de inhumane forhold har de indsatte brugt de få fælles kvadratmeter til at udveksle politisk tanker og udvikle politiske strategier for at opnå demokrati i landet.

Protestens nye form

For Mai Zin kom skiftet fra skolelærer til aktivist, da hun i ugerne efter militærkuppet tilsluttede sig de mere end 400.000 andre statsansatte, der nedlagde arbejdet som del af en massiv civil ulydighedskampagne, som også mange privatansatte tilsluttede sig.

Mange af dem er aldrig vendt tilbage til deres job – trods svære økonomiske problemer.

De fredelige demonstrationer er forsåt, men nu i det små med korte såkaldte flash mobs, hvor protesterne viser sig kort, men er hurtigt væk igen, før myndighederne griber ind.

Dertil boykotter befolkningen ellers populære varer som øl, cigaretter og simkort, som produceres af militærtejede firmaer. Og mange forældre holder deres børn hjemme fra skole, da de ikke ønsker, at børnene skal underlægges militærets propaganda.

”Hvis jeg fortsatte mit offentlige job, så vil jeg undervise børnene i militærets pensum

og automatisk støtte militæret”, forklarer Mai Zin.

”Militæret undertrykker folk og er meget voldeligt. Det er på grund af dem, at folk lider. Det har de gjort i mange årtier. Hvis jeg ikke sluttede mig til ulydighedskampagnen, så vil det gå ud over kommende generationer”, siger hun.

Ligesom titusinder af andre statsansatte har den beslutning kostet hende både indtægt og bolig. Hun er flygtet fra et militært kontrolleret område til en endnu fjernere egn, hvor en af Myanmar's etniske grupper har kontrollen.

Her arbejder hun nu på en skole etableret af folk i landsbyen selv - i samarbejde med lederne af den etniske gruppe. For Mai Zin betyder det, at hun kan fortsætte sin drøm om at give børnene en bedre fremtid.

Forårsrevolutionen

Myanmar's befolkning kalder deres aktuelle kamp mod militærstyret for Forårsrevolutionen. Den begyndte sidste år under Myanmar's forår i månederne for den lange regnperiode, men den symboliserer også et fundamentalt brud med fortiden.

For Myanmar's unge kæmper for en anden fremtid for landet og dets brogede befolkning. De vil ikke vende tilbage til status >>

”Mine hænder er kun skabt til at holde en guitar”

28-årigt medlem af en af de nye folkelige modstandsgrupper

» quo under landets nu afsatte og fængslede regeringsleder Aung San Suu Kyi, hvor militæret stadig havde en central rolle.

”Vi vil noget andet,” forklarer Sayar Sai: ”Et land, hvor minoriteters rettigheder og demokrati respekteres. Et føderalt, demokratisk Myanmar.”

Historisk set har etniske væbnede grupper i mere end 60 år kæmpet for egne rettigheder og mod at underlægge sig militæret og beskytte lokalbefolkningen mod overgreb.

Omvendt har borgere i den centrale del af landet generelt fulgt en ikkevoldelig strategi.

De tilhører den dominerende etniske gruppe af buddhistiske burmanere, som også militæret kommer fra, - og som har siddet på magten siden landets uafhængighed i 1948.

Den nu afsatte og fængslede regeringsleder Aung San Suu Kyi har været foregangskvinde for denne ikkevoldelige modstand. Men hvor langt er vi kommet med passiv modstand, spørger mange, især unge, sig selv i dagens Myanmar.

”Den strategi har fejlet. Militæret er stadig ved magten. Vi må beskytte hinanden - og befri os selv”, siger Sayar Sai.

I dag har han tilsluttet sig en af de mange såkaldt folkelige modstandsgrupper. Der er nu over 500 sådanne grupper i landet, og det anslås, at op imod 100.000 har tilsluttet sig dem.

Nogle af dem opererer uafhængigt, andre sammen med etniske væbnede organisationer og mange under Den Nationale Samlingsregering. Samlingsregeringen er oprettet af folkevalgte parlamentsmedlemmer og etniske ledere og nyder stor legitimitet inde i landet. Den fungerer som en parallel regering - og forsøger også at samle Myanmar forskellige grupper om en fælles fremtid.

Modstandsgrupperne søger at beskytte befolkningen mod overgreb fra militæret. De opererer ofte lokalt, når militæret angriber, ved at ødelægge militære forsyningslinjer og bekæmpe militære frontlinjestillinger.

Selv arbejder Sayar Sai ikke med våben i hånd.

”Mine hænder er kun skabt til at holde en guitar”, forklarer han og begrundet sit valg om forlade sin hverdag og sine venner i storbyen Yangon for at tilslutte sig en modstandsgruppe:

”Jeg kunne ikke bare se på, at mine venner blev dræbt. Vi demonstrerede, men det er forgæves mod militæret. Mit liv er meget anderledes nu. Men det giver mening”, siger Sayar.

”Vores land”

Udover de fortsatte væbnede kampe i Myanmar er også landets økonomi skudt i stykker.

Mere end én million har mistet deres job, inflationen er steget voldsomt, og 40 procent af befolkningen lever i dag i fattigdom.

Derfor rejser mange, især unge, ud af landet for at søge beskyttelse fra overgreb eller for at finde arbejde, så de kan brødføde deres familie.

Efter sin løsladelse er Aung Min Myint er blevet i landet og har fortsat sit liv med sin unge familie.

Han samler penge ind til folk i den civile ulydighedskampagne.

”Men jeg har det dårligt med, at jeg ikke kan gøre mere”, siger han.

Mange af hans venner er flygtet til landets grænseegne, hvorfra de dokumenterer overgreb, leder online-træning af unge aktivister og organiserer frivillige, der fortsat er i Myanmar.

Sammen med den Nationale Samlingsregering forsøger de også at bygge broer mellem etniske ledere og majoritetsbefolkningen under arbejdet med en ny og visionær forfatning for Myanmar.

Sayar Sai og Mai Zin har også begge valgt at blive.

”Det er vores land og vores kamp”, fastslår Sayar Sai.

Skolelæreren Mai Zin har det på samme måde. Og så nægter hun at overlade børnene til militæret.

”De har krav på en anden fremtid.” ✨

Af sikkerhedshensyn er kilderne i denne artikel anonymiserede.

Yangon, marts 2021: Sundhedsarbejdere og studerende demonstrerede side om side foran portrætter af militærets øverste leder, seniorgenerel Min Aung Hlaing. I dag er de store offentlige demonstrationer slået ned med dødelig vold.

JEG VÆLGER AT TILGIVE

Foto: Martin Bureau/AFP/Ritzau Scanpix

Asia Bibi blev som den første kvinde i Pakistan dømt til døden for blasfemi. Aktivister fra hele verden kæmpede for at få hende fri, og trods voldsomme offentlige protester i Pakistan lykkedes det til sidst. Amnesty har mødt Asia Bibi, som trods 11 års fængsel har valgt at tilgive dem, der indgav falske anklager mod hende.

Af Malene Haakansson

14. juni 2008. Asia Bibi husker tydeligt den dag, hendes liv blev forandret for altid. Hun arbejdede i marken med at plukke bær sammen med andre kvinder. Det var hårdt arbejde, så derfor tog hun et glas vand fra en fælles vandspand.

”Hvorfor forurener du vores vand”, lød det vredt fra de andre kvinder. ”Hvorfor drikker du af vores vand?”

Kvinderne, som var muslimer ligesom hovedparten af Pakistans befolkning, var tydeligt oprørte over at skulle dele vand med Asia Bibi, som tilhører landets kristne mindretal. De fortalte derfor om episoden til den lokale imam. Og så begyndte jagten på Bibi.

”En uge efter kom vrede mennesker med økser og knive hen til marken, hvor jeg arbejdede. De var alle lokale. De slæbte mig med til landsbyens overhoved – og politiet kom også. De sagde, at jeg havde sagt krænkende ting om profeten Muhammed. Men det var en løgn”, fortæller Asia Bibi.

Hun blev straks anholdt, selvom kristne præster talte for hendes uskyld.

”Landsbyens imamer samledes og brugte deres netværk og penge – og lavede alt det her ballade mod mig”, siger Bibi.

En skinretssag gik i gang og endte med, at Asia Bibi som den første kvinde i Pakistans historie blev dømt til døden for blasfemi. Året var 2010.

Asia Bibi fortæller sin historie med en rolig stemme. Vi sidder i et aflangt lille lokale på et hotel i Roskilde. Hun har taget sin datter med - 22-årige Aisha – og hendes mand Ashiq Masih. De er alle i Danmark for at deltage i en kristen kirkefestival. Asia Bibi er nemlig blevet symbolet på kampen for religionsfrihed. »

Da Asia Bibis dødsdom i 2018 blev annulleret af Pakistans højesteret, udbrød der store og flere steder voldelige protester i landet.

» Det er nu tre år siden, at Asia Bibi kom i sikkerhed i Canada. Hun taler kun en smule engelsk, så en lokal biskop fra hendes hjemland oversætter. Han har kæmpet for at få hende løsladt, og han arbejder i dag videre for en fredelig sameksistens mellem religionerne i Pakistan.

Livet på dødsgangen

Asia Bibis dødsdom trak overskrifter i store dele af verden og fik aktivister til at kæmpe for den fattige landarbejders liv. Amnesty igangsatte også en global underskriftsindsamling, der skulle lægge pres på de pakistanske myndigheder.

I 11 år blev Asia Bibi straffet for en forbrydelse, som hun ikke havde begået. Hun sad på dødsgangen i to forskellige fængsler. Begge steder havde hun sin egen celle af hensyn til hendes sikkerhed.

» Forholdene i fængslet var meget dårlige. De lukkede mig kun ud af min celle i 30 minutter om dagen, hvor jeg kunne få lidt luft og gå en tur.

I fængslet mærkede hun på egen krop, hvordan ekstremistiske muslimer havde til hende smittede af på andre muslimer.

» På et tidspunkt havde jeg en muslimsk vagt, som beskyldte mig for at have smuglet en mobiltelefon ind i fængslet. Hun overfaldt mig og prøvede at kvæle mig.

Asias skrig fik fængslets overordnede til at komme hende til undsætning. Fra den dag var vagterne udenfor hendes celle kristne.

Flyttede fra sted til sted

På den anden side af fængselsmuren kæmpede Asia Bibis mand med at brødføde familiens fem børn samtidig med, at han gjorde

alt, hvad han kunne for at få sin kone fri i samarbejde med andre kristne, organisationer og aktivister.

» Jeg henvendte mig til myndighederne, talte med politikere og brugte min stemme på at få hende løsladt, fortæller Ashiq Masih, som sidder for bordenden og lytter til sin kone og familiens historie endnu engang.

Han fortæller, at familien overlevede på hans pension fra hæren og med støtte fra velgørende organisationer. Men når det kom til familiens sikkerhed, var familien overladt til sig selv.

» Da vi modtog trusler om, at vores familie ville blive dræbt, flyttede vi fra sted til sted, så ingen kunne få ram på os. Børnene var små dengang, så hele familien måtte rykke med, fortæller han.

Hver anden til tredje måned fik han lov til at besøge sin kone i fængslet. Børnene fik kun lov til at se deres mor to gange om året.

» Det sværeste i fængslet var, når min børn kom på besøg. Jeg kunne se, at Aisha ikke blev passet på den måde, som en mor kan gøre det. Jeg græd meget, fordi ingen havde taget ordentligt vare på mit særlige barn, siger Asia Bibi og smiler til sin datter, som har et handicapp.

Ashiq Masih fortalte sin kone i fængslet om den store opmærksomhed, som hendes sag havde fået i resten af verden.

» Det betød meget for mig, at mennesker bad for mig, fastede for mig og kæmpede for min løsladelse, fortæller Asia Bibi.

Det gav hende håb.

På spørgsmålet om, hvordan hun overlevede de mange år på dødsgangen, svarer hun:

» Det var rigtig svært, men jeg tror på gud, smiler hun. » Og jeg blev velsignet af ham. »

Beskyttet af militæret efter frifindelse

Det internationale pres for at få Asia Bibi løsladt gav i oktober 2018 resultat. Pakistans højesteret omstødte dommen og frafaldt alle anklager mod hende. Asia Bibi skulle løslades omgående. Afgørelsen skabte et ramaskrig hos de ekstremistiske muslimske grupper i landet, som gik på gaden i protest i flere større byer og skabte voldsomme uroligheder.

I frygt for at urolighederne skulle sprede sig yderligere, indgik Pakistans regering en aftale med det ekstremistiske muslimske parti Tehreek-e-Labbaik (TLP), som stod bag mobiliseringen af de voldsomme protester. Mod at stoppe protesterne fik regeringen landets højesteret til at se på en anmodning fra partiet om at omgøre frifindelsen. Derudover skulle det undersøges, om Asia Bibi skulle forbydes at forlade landet.

Aftalen med den magtfulde bevægelse og parti, som ser det som sin mission at opretholde de strenge blasfemilove, fik Bibis mand til at bede præsidenter og premierministre i Vesten om hjælp.

I januar 2019 afviste Pakistans højesteret anmodningen fra den magtfulde ekstremistiske bevægelse og parti- og stadfæstede Asia Bibis frifindelse. Der skulle dog gå flere måneder, før Bibi kunne blive genforenet med sine to yngste døtre, som var rejst i forvejen til Canada, hvor familien til sidst fik asyl.

» Efter min løsladelse blev jeg i fængslet i yderligere 20 dage, fordi det var mest sikkert

for mig. Derefter tog militæret mig i sikkerhed i syv måneder. Jeg kan ikke sige hvor. De gjorde det for at beskytte mig. Jeg takker militæret for alt det, de har gjort for mig”, siger hun.

Frygten for ekstremisters vrede over Bibis frifindelse fandtes ikke kun i Pakistan.

”Der var mange i det internationale samfund, som arbejdede for at få mig fri, men da jeg blev løsladt, ville de fleste lande ikke tage imod mig – heller ikke i Europa. Til sidst gav Canada mig politisk asyl”.

Genforenet med sine døtre

Efter 11 års adskillelse var glæden stor, da Asia Bibi blev genforenet med hendes to yngste døtre.

”Jeg var ovenud lykkelig, da jeg kom til Canada og kunne være sammen med mine børn. Jeg var i et nyt land, hvor der var frihed overalt. Der var intet pres. Jeg kunne desværre ikke se min gamle far. Det ville jeg så gerne.”

Asia Bibi har ud over sin far efterladt sine søskende i Pakistan, tre voksne børn og sine 11 børnebørn.

Familien har nu boet i Canada i lidt over tre år. Livet er svært, selvom familien er glade for at være i sikkerhed. Asia Bibi har et deltidsjob som opvasker, og hun går på sprogskole hver formiddag. Den yngste datter på 21 år arbejder også som opvasker, og Bibis mand er arbejdsløs. De første to år fik de økonomisk støtte af den canadiske regering, men nu skal de kunne klare sig selv.

”Det er svært at finde et arbejde, fordi jeg ikke har en uddannelse. Jeg kunne godt tænke mig at få et job i en større virksomhed eller i en butik”.

Asia Bibi vil også gerne arbejde mere for at få uskyldig dømt løsladt. Hun lovede en blasfemidømt kvinde i fængslet i Pakistan, at hun ville hjælpe hende, når hun selv var fri. Det gjorde hun, og i dag bor kvinden i Europa.

Hun drømmer om en dag at komme tilbage til Pakistan, men det forbliver en drøm.

”Det er umuligt at tage tilbage. Jeg vil blive dræbt”, siger hun uden at tøve.

Farlige ekstremister

Ifølge den lokale biskop, som har støttet Asia Bibi og kæmpet for at få hende løsladt, er der en lille smule håb at spore i forhold til Pakistans blasfemilove.

”Der er fokus på, at lovgivningen skal revideres, og at der skal sættes ind mod falske anklager. Siden Asias sag er det blevet besluttet, at det skal være op til en højere instans at afgøre, om der er tale om overtrædelse af blasfemilovene. Tidligere kunne enhver beskyldte en anden for at have brudt lovene”, fortæller biskoppen, som i Pakistan har livvagter med, når han bevæger sig uden for sin bolig.

En falsk anklage kan nu også udløse fængselsstraf eller bøde. Biskoppen tror dog ikke på, at en afskaffelse af blasfemilovene er realistisk. Dertil er modstanden for stor i befolkningen, og de muslimske ekstremistiske bevægelser og partier er for stærke.

Biskoppen, som af sikkerhedshensyn har bedt om at være anonym, fortæller, at kort tid før han kom til Danmark blev to sikkerhedsagenter også dyrket en mindretalsreligion i Pakistan, dræbt af muslimske ekstremister og for nylig blev en kristen præst i hans område dræbt.

”Der er mange ekstremister, som kan skabe mange problemer. De kan angribe dig, fordi du ikke er muslim og udøver en anden religion. Regeringen prøver at kontrollere dem, men indtil nu er det ikke lykket.”

Han fortæller, at de muslimske ekstremister kommer fra Irak, Syrien og ISIS som har slået sig ned i Afghanistan.

”Det er nemt at komme fra Afghanistan til Pakistan. Man kan bare gå over grænsen”, fortæller han.

To højtstående pakistanske politikere, som har prøvet at ændre blasfemilovene og har støttet Asia Bibi, er blevet myrdet. I 2011 blev guvernøren i Punjab-provinsen dræbt af sin

PAKISTANS BLASFEMILOVE

Lovene stammer fra landets britiske kolonitid, hvor der blev indført sanktioner for at forhåne religiøse overbevisninger.

Lovene fortsatte efter Pakistans uafhængighed i 1947, og de er siden blevet udvidet og strammet.

Overtrædelser af blasfemi-lovene kan straffes med fængsel, og i sager om bespottelse af profeten Muhammed med dødsstraf og livstid.

Lovene er brede og vagt formuleret. De bliver blandt andet brugt til at ramme etniske minoriteter.

egen bodyguard, og en måned senere blev ministeren for mindretalsreligioner skudt i hovedstaden.

Da højesteret frifandt Asia Bibi, flygtede hendes advokat ud af landet, fordi han var bange for at blive dræbt.

Pakistans højesteret har spurgt Asia Bibi, om hun vil rejse en sag mod dem, der indgav en falsk anklage mod hende og var skyld i, at hun tilbragte 11 år af sit liv bag tremmer – og måtte kæmpe for sit liv.

Det har hun takket nej til.

”Jeg har valgt at tilgive dem. I kristendommen har vi tilgivelsen”, siger hun.

RED LIV MED DIN MOBIL

Mere end 45.000 danskere skrev via aktionsnetværket Lifeline under på kravet om, at Pakistans regering forsvarede højesterets frifindelse af Asia Bibi og sikrede hendes families udrejse fra Pakistan.

Men der findes stadig mennesker, som er uretmæssigt fængslet eller dømt til døden.

Tilmeld dig Amnesty's gratis aktionsnetværk ved at sende en sms med LIFELINE til 1252. Så modtager du 1-2 hastesager om måneden. Du skriver under ved at besvare sms'en med AKTION. Du kan til enhver tid afmelde dig.

“

De seneste mange, mange år er jeg gentagne gange blevet stoppet af politiet, når jeg færdes i det offentlige rum, særligt når jeg kører bil. På en god dag bliver jeg kun

bedt om at vise kørekort. På en dårlig dag bliver jeg sigtet for at have ulovlige stoffer eller våben, jeg bliver kropsviseret, og min bil gennemrodes. Når de så ikke finder noget, bliver sigtelsen frafaldet.

Jeg hader bestemt ikke politiet, og jeg tror ikke, at de alle er racister eller lærer etnisk profilering på politiskolen. Men jeg tror, at etnisk profilering sker ubevidst; nogle gange kaldes det måske ”mavefornemmelse” eller ”politinæse”, og det er farligt.

Da jeg begyndte at dele mine oplevelser på de sociale medier, gjorde jeg det egentlig ikke for at ændre problemet. Jeg søgte bare helt personligt og egoistisk noget medfølelse fra mine venner og bekendte. Man føler sig enormt alene og udsat, når man står der i myldretiden med den ene hånd på kølerhjelm og bliver ”klappet af”, som det hedder på politisprog. Det er jo en offentlig gabestok, og jeg ved godt, at hr. og fru Jensen kører forbi og tænker ”hold da op, se den to meter høje fyr med stort skæg, godt de fik fat i ham”. Det er jo sådan, folk tænker.

Med tiden begyndte det at tage fart, og jeg begyndte at se det som noget strukturelt, der var galt. Som et samfundsproblem, der skal stoppes. Mine videoer har mellem 200.000-600.000 visninger, så jeg ved, at de kan være med til at sætte fokus på problemet, og 90 procent af reaktionerne er positive. Folk, der siger tak for at sætte fokus på problemet, særligt mange af dem, jeg kalder de brune, der også sender mig deres egne grimme beskrivelser af at blive stoppet. Folk, der har oplevet endnu værre ting end mig. Flere fortæller mig, hvordan de er

”En offentlig gabestok”

Thomas James Thomsen indvier sine følgere på sociale medier i, hvordan han ofte stoppes ubegrundet af politiet. Han håber, at han på den måde kan sætte fokus på den forskelsbehandling, som han og andre med minoritetsetnisk baggrund oplever, selvom de er født og opvokset i Danmark.

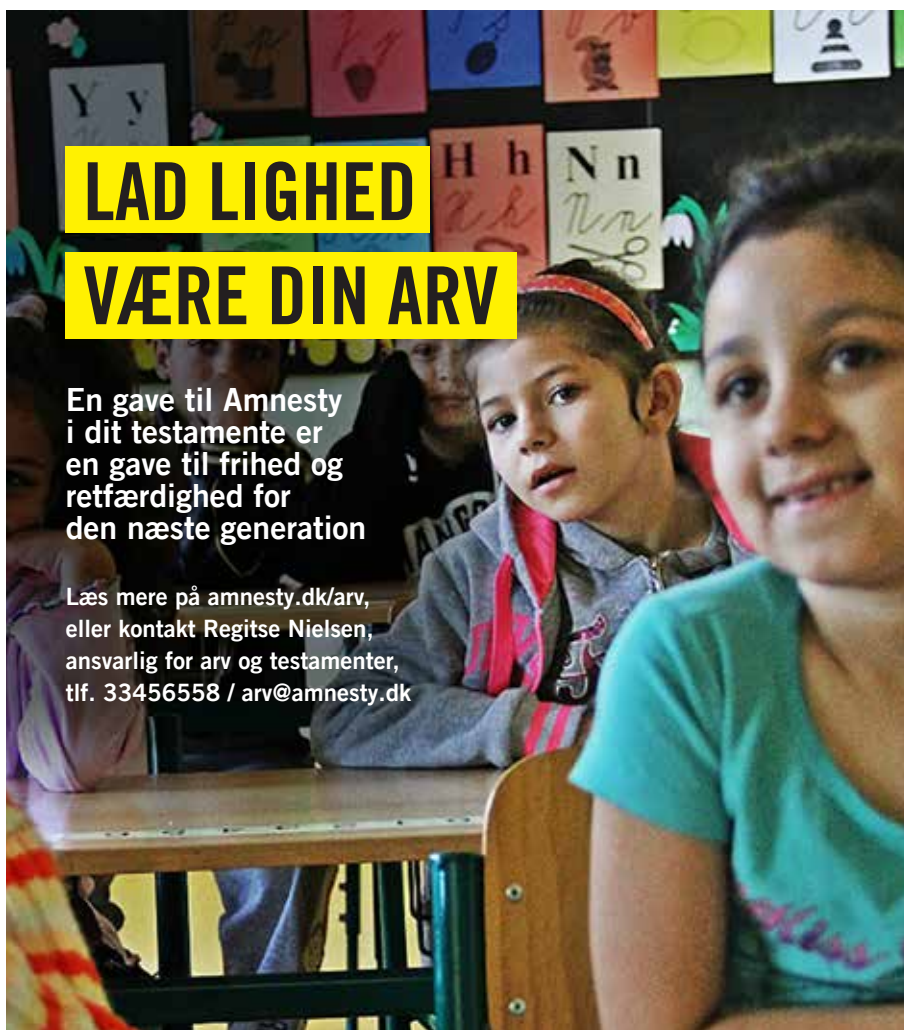
Fortalt til Nora Rahbek Kanafani

blevet bedt om at trække ned i boxershortsene og blevet lyst op i numsen med en lommelygte. Det værste, jeg selv har været udsat for, var, da jeg ved den danske grænse efter at have vist pas, kørekort og bilens registreringsnummer blev bedt om at sige ”rød grød med fløde” hundrede gange for at komme ind i Danmark.

Selvom jeg ikke synes, det er sjovt, har jeg nok brugt humoren som skjold mod det, der sker. Jeg har også postet søde eller sjove videoer, hvor politifolk har sagt ”sikke en fed bil”, eller hvor de har spurgt, om de ikke har set mig før, og jeg så har fortalt, at jeg har deltaget i et tv-program om at blive stoppet af politiet.

Jeg tror ikke, jeg har den gode løsning til at komme etnisk profileret til livs. Men før vi kan løse et problem, må vi indse, at vi har et problem. Etnisk profilering er ulovligt, så det er nødvendigt, at man også tager det alvorligt. Jeg er glad for undersøgelsen fra Institut for Menneskerettigheder, (som tidligere i år påviste, at mennesker med minoritetsetnisk baggrund bliver sigtet uforholdsmæssigt ofte af politiet, uden at det fører til dom, red.) så vi er fri for at diskutere fakta, men kan komme til at diskutere selve problemet.

Etnisk profilering er noget, man lærer. Det er ikke medfødt. Hvis du placerer et brunt og et hvidt barn i en kravlegård, skal de nok finde ud af det. Det her er noget, vi lærer hinanden. Og vi må finde ud af, hvordan vi bryder den onde spiral.”

LAD LIGHED

VÆRE DIN ARV

**En gave til Amnesty
i dit testamente er
en gave til frihed og
retfærdighed for
den næste generation**

Læs mere på amnesty.dk/arv,
eller kontakt Regitse Nielsen,
ansvarlig for arv og testamenter,
tlf. 33456558 / arv@amnesty.dk

AKTION:

STOP ETNISK PROFILERING

Etnisk profilering er, når politiet bruger race, hudfarve, sprog, religion, nationalitet eller etnisk oprindelse som grundlag for kontrol-, overvågnings- eller efterforskningsaktiviteter uden nogen objektiv eller rimelig begrundelse. Etnisk profilering bryder med grundlæggende menneskeretlige normer om, at et menneske skal behandles som et individ fremfor som et medlem af en gruppe.

Amnesty Danmark kræver, at justitsministeren indfører et forbud mod diskrimination i politiloven.
Tæt ved 18.000 danskere støtter allerede kravet. Du kan skrive under ved at sms'e "politi" til 1252.

AKTIVISME OG ARRANGEMENTER

51-årige Brian havde taget turen fra Horsens til København for at støtte landsholdet. Men han er imod, at VM skal afholdes i Qatar.

ELSKER FODBOLD, HADER URETFÆRDIGHED

Af Yasemin Köroglu

Aktivister fra Amnesty havde forud for Danmarks sidste fodboldkamp inden VM arrangeret en happening foran Parken for at gøre opmærksom på de kummerlige forhold for migrantarbejderne i Qatar.

”Som den lille grimme ælling, blir man rød og hvid på tælling...” lyder det skrålende fra glade fodboldfans, som med fadøl i hånden er samlet udenfor Parken den 25. september, hvor Danmark om få timer møder Frankrig. Men de danske fodboldfans er ikke alene om at have indtaget området rundt om Danmarks nationalstation denne aften. Også aktivister fra Amnesty deltager i festlighederne, men med et mere alvorligt fokus. For snart begynder VM i Qatar, der aldrig ville været blevet til noget uden de hundredtusindvis af migrantarbejderne, som i årevis har knoklet under kummerlige forhold for at gøre slutrunden mulig.

Vil se ansvar fra FIFA

Med sig har Amnesty en to meter høj cylinder, hvor fodboldfans kan kaste en gul bold i, hvis de er enige i kravet om, at det internationale fodboldforbund, FIFA, skal kompensere migrantarbejderne. En af de første til at smide en bold i cylinderen er 51-årige Brian fra Horsens. Selvom han er kommet for at se fodbold, vil han gerne bruge sin tid på at snakke om menneskerettigheder:

”Jeg synes, det er en sørgelig sag, alt det der sker nede i Qatar. VM skulle slet ikke have været dernede. Det skulle have været alle mulige andre steder. Jeg synes, det er en god idé, at FIFA bør kompensere migrantarbejderne.”

Også 17-årige Mikkel fra Farum standser op ved Amnestys base. Ligesom de tre venner, han følges med, har han fulgt nøje med i debatten om Qatar:

”Nu hvor det er FIFA, der står for VM, så tænker jeg, at de selvfølgelig skal tage ansvar. De ting, der sker i Qatar, går stik imod menneskerettighederne. Man kan vel på en måde kalde det for slaveri. Det er jo ikke fair, at vi bare kan betale 800 kroner for en billet til kampen, mens der er arbejdere, der har mistet livet for at bygge det stadion, hvor vi skal se fodbold.”

Elsker fodbold, hader uretfærdighed

33-årige Jesper fra Aarhus vil også gerne vise sin støtte til migrantarbejderne. Men han er frustreret over, at der ikke er flere, der har smidt en bold i:

”Jeg har smidt en bold i, og jeg har også fået andre til at smide en bold i. Jeg tror, det er vigtigt at sige, at jeg ikke er imod fodbold, Danmark eller landsholdet. Men jeg synes, at alle bør vise deres støtte.”

Og det er der mange, der gør. I løbet af de timer, hvor Amnestys aktivister har været i gang, stopper hundredvis af fodboldfans op og kaster en bold i cylinderen, til stor glæde for Amnestys Danmarks ansvarlige for arbejdet med sport og menneskerettigheder, Annette Stubkjær Rimmer: ”Vi står her med et budskab om, at man godt kan elske fodbold og samtidig hade uretfærdighed. Og det bakker rigtig mange fans heldigvis fuldt op om”.

ROSANNA LÅVER SKRIVECAFÉ

Af Yasemin Köroglu

"Bare gør det, det er en fantastisk kampagne". Sådan lyder rådet fra 19-årige Rosanna Anabel Griffiths, som er medlem af Amnesty Youth-gruppen i Nyborg. Hun er en af de mange frivillige i Amnesty, som arrangerer en skrivecafé i forbindelse med den globale brevskrivningskampagne, Skriv for Liv. Her skriver mennesker verden over støttebreve til uretfærdigt forfulgte og protestbreve til de ansvarlige myndigheder.

"Unge tror måske, at de ikke kan gøre noget for verden og tænker derfor, hvorfor så prøve? Så vi forsøger at gøre det nemt for folk at forstå, hvorfor det er vigtigt, og hvordan de kan hjælpe", siger Rosanna.

Med kaffe og kage bliver stemningen også hyggeligere og flere brevskrivere lokkes til, fortæller Rosanna, som afholder skrivecafeen på sit gymnasium i Nyborg.

"Det er vigtigt for os at vise folk, at de ikke behøver at gøre det store. Når det er simpelt, har folk også lyst til at deltage. De kan nøjes med at skrive et enkelt brev og så gå igen. Og det behøver heller ikke at være mere end det. Bare det at skrive ét brev hjælper", siger Rosanna.

5.000

danske elever fra

110

forskellige skoler over hele landet deltager i år i **Skriv for Liv**.

HAR DU LYST

til at arrangere en skrivecafé eller samle dine venner eller familie om at skrive breve til uretfærdigt fængslede?

Bestil et skrivesæt på amnesty.dk/sfl

SKRIV UNDER

TABUET OM ABORT ER BRUDT NU SKAL VI ÆNDRE LOVEN

– *Turið María Jóhansdóttir,*
Generalsekretær Amnesty Færøerne.

Da Danmark i 1973 indførte fri abort, holdt Færøerne fast i forbuddet mod abort. Det er på tide, at færøske kvinder får ret til at bestemme over egen krop.

SKRIV UNDER VED
AT SENDE EN SMS MED
ORDET "LOV" TIL 1252.

REPORTAGE FRA
FÆRØERNE
SIDE **16**

WWW.AMNESTY.DK

Også
Ligesom
debatten om